

Ὁ Ἅγιος Μάρκος ὁ Εὐγενικός καί ἡ Ἑνωσι τῶν Ἐκκλησιῶν

Ἡ ζωή τοῦ ἁγίου Μάρκου πρὶν τὴ Σύνοδο

Ὁ Ἅγιος Μάρκος ὁ Εὐγενικός γεννήθηκε τὸ 1391 σὲ μιὰ δύσκολη ἐποχὴ γιὰ τὸ Βυζάντιο. Ἀπὸ τὴ μία οἱ Ὀθωμανοὶ Τοῦρκοι καταλάμβαναν συνεχῶς τὶς περιοχὲς γύρω ἀπὸ τὴν Κωνσταντινούπολη καί ἀπὸ τὴν ἄλλη οἱ Φράγκοι ζητοῦσαν εὐκαιρία γιὰ νὰ τὴν ὑποτάξουν. Ἦταν γόνος ὀνομαστῆς οἰκογένειας τῆς Πόλης. Ἀπὸ μικρὸς ἔλαβε λαμπρὴ μόρφωση ἔχοντας μέχρι τὰ 13 τοῦ ὡς δάσκαλο τὸν πατέρα του ὁ ὁποῖος διατηροῦσε ἰδιωτικὴ Σχολή. Στὸ 13ο ἔτος τῆς ἡλικίας του, ὁ πατέρας του τὸν ἐγκαταλείπει γιὰ τὴν αἰωνιότητα καί πλέον σπουδάζει κοντὰ σὲ ὀνομαστοὺς δασκάλους τῆς ἐποχῆς ὅπως ἦταν ὁ **Μητροπολίτης Σηλυβρίας Ἰγνάτιος** ὁ **Χορτασμένος** καί ὁ **Γεώργιος Γεμιστός ἢ Πλήθων**. Αὐτὴ τὴν ἐποχὴ συνδέθηκε καί μὲ ἀνθρώπους ὅπως ὁ μετέπειτα ἐπίσκοπος **Νικαίας Βησσαρίων**.

Ὠριμάζοντας, ἀπέκτησε τόση φήμη γιὰ τὴ δεινότητα τῶν λόγων του ὥστε διορίστηκε προϊστάμενος τοῦ Πατριαρχικοῦ Φροντιστηρίου. Μαθητὲς του ὑπῆρξαν μεγάλες προσωπικότητες τῆς ἐποχῆς ὅπως ὁ ἀδερφός του **Ἰωάννης ὁ Εὐγενικός** καί ὁ **Γεώργιος Σχολάριος**, ὁ μετέπειτα **Γεννάδιος Σχολάριος** ὁ πρῶτος Πατριάρχης Κωνσταντινουπόλεως μετὰ τὴν Ἄλωση.

Ὅμως, σὲ ἡλικία 26 ἐτῶν, ἀποφασίζει νὰ ἐγκαταλείψει τὰ ἀξιώματά του καί τὸν ἐγκόσμιο βίον ἀφοῦ προηγουμένως διένειμε στοὺς πτωχοὺς ὅλα του τὰ ὑπάρχοντα. Ἐκάρη μοναχὸς στὴν Ἀντιγόνη, ἓνα μικρὸ νησάκι τῶν Πριγκιποννήσων. Οἱ συχνὲς ἐπιδρομὲς τῶν Τούρκων τὸν ἀναγκάζουν νὰ καταφύγει στὴ Μονὴ τοῦ ἁγίου Γεωργίου τῶν Μαγγάνων στὴν Κωνσταντινούπολη. Ἐκεῖ ἐπιδίδεται σὲ ἀσκητικὸς ἀγῶνες καί στὴ μελέτη τῆς Ἁγίας Γραφῆς καί τῶν Πατέρων τῆς Ἐκκλησίας. Ἡ ἀφοσίωσή του

στήν άσκηση και στή μελέτη ήταν τόση ώστε δέν ήθελε νά δεχθει οϋτε τούς συγγενείς του οϋτε τούς φίλους, όπως μās αναφέρει ο μαθητής του **Μανουήλ ο Ρήτωρ**: **«μηδέ εις οψιν έλθειν ανεχόμενος»**. Ακόμα και σαν μοναχός ήταν ξακουστός λόγω και της ικανότητάς του νά συζητει με ευχέρεια τόσο θεολογικά όσο και φιλοσοφικά θέματα. Δύο Βυζαντινοί Αυτοκράτορες, ο **Μανουήλ ο Β'** και ο **Ιωάννης ο Η' ο Παλαιολόγος**, τον είχαν ως φίλο και καθοδηγητή και ζητούσαν τή γνώμη του σε αρκετά ζητήματα. Επίσης, στή Μονή των Μαγγάνων θά συγγράψει πολλά από τά έργα του: έρμηνείας της Αγίας Γραφής, παρακλητικούς κανόνες και άλλα. Αρκετά έργα θά γράψει και μετά τή Σύνοδο της Φερράρας – Φλωρεντίας τά περισσότερα από τά όποια ή τά έκασαν ή τά νόθευσαν αντίπαλοί του Λατίνοι και Λατινόφρονες.

Η προετοιμασία για τή Σύνοδο

Μπροστά στήν απειλή των Οθωμανών, ο **Ιωάννης ο Η'**, στρέφεται στή Δύση. Σκοπός του δέν ήταν άλλος παρά νά εξασφαλίσει τή βοήθεια του **Πάπα Ευγένιου του Δ'** μέσω της Ένωσης των Εκκλησιών αν και ο πατέρας του, ο αυτοκράτορας **Μανουήλ Β'** τον είχε προειδοποιήσει: **«Φεύγε πάσαν απόπειραν ένωσης προς τον Πάπαν»**. Παρόμοιες προειδοποιήσεις είχε λάβει και από τον Γεώργιο Γεμιστό ο όποιος τον πληροφόρησε ότι μία τέτοια Σύνοδος θά απέβαινε **«εις κατάκριση»**. Άρνητικός ήταν αρχικά και ο Πατριάρχης Κωνσταντινουπόλεως, ο **Ιωσήφ ο Β'**, ο όποιος στό τέλος άλλαξε γνώμη. Επίσης, οι διάφοροι έσωτερικοί διχασμοί που ταλάνιζαν τότε τή Δυτική Εκκλησία ήταν ένα ακόμα γεγονός τό όποιο θά έπρεπε νά κάνει τον αυτοκράτορα

νά πάρει μία πιο συνετή απόφαση. Ο διχασμός στή Δύση ήταν τόσο έντονος και τό κύρος του Ευγένιου τόσο κλονισμένο ώστε τά 9/10 του δυτικού κόσμου νά μήν συμμετάσχουν στις συζητήσεις και άρα ή Σύνοδος νά μήν μπορεί νά θεωρηθει Οικουμενική. Ακριβώς για αυτό τό λόγο μόλις από τον 19ο αιώνα οι Δυτικοί άρχισαν νά συγκαταλέγουν τή Σύνοδο της Φλωρεντίας μεταξύ των Οικουμενικών.

Ο Ιωάννης, αφού ήταν άμετάπειστος, άρχισε νά οργανώνει τό ταξίδι. Έχοντας σε εκτίμηση τον άγιο Μάρκο, τον καλει νά συμμετάσχει στή Σύνοδο και τον διορίζει γενικό Έξαρχο της αποστολής. Μάλιστα απαιτει παρά τή θέληση του άγιου νά χειροτονηθει επίσκοπος. Ο άγιος όμως είχε από πριν τέτοιο κύρος, ώστε αν και ήταν ένας απλός ιερομόναχος, οι Πατριάρχες Ιεροσολύμων και Αλεξανδρείας νά τον ορίσουν αντιπρόσωπό τους. Ύστερα από τήν εις επίσκοπον χειροτονία του, ακολούθησε και ο αντίστοιχος όρισμός από τον Πατριάρχη Αντιοχείας.

Από τά υπόλοιπα μέλη της αποστολής, αξίζει νά αναφέρουμε βεβαίως τον αυτοκράτορα **Ιωάννη τον Η'** και τον Πατριάρχη **Ιωσήφ τον Β'**, τον **Επίσκοπο Νικαίας Βησσαρίωνα**, τον **Ρωσίας Ισιδώρο**, τον **Γεώργιο Σχολάριο** και τον **Γεώργιο Γεμιστό – Πλήθωνα**.

Η Σύνοδος της Φερράρας – Φλωρεντίας (1438 – 1439)

Ο **άγιος Μάρκος** πήγε στή Φερράρα της Ιταλίας μαζί με τήν υπόλοιπη αποστολή τον Μάρτιο του 1438 με μεγάλη διάθεση για νά λυθουν οι διαφορές μεταξύ των Εκκλησιών. Μάλιστα μερικοί αντιπρόσωποι

τῶν Ὀρθοδόξων τὸν παρεξήγησαν καὶ γιὰ αὐτὸ ἔθεσαν ἐπικεφαλῆς τῶν Διαλόγων τὸν ἐπίσκοπο Νικαίας Βησσαρίωνα. Λόγω ὅμως τῆς θεολογικῆς του ἀνεπάρκειας, πῆρε τὸν λόγο καὶ πάλι ὁ **ἅγιος Μᾶρκος** ὁ ὁποῖος ἀντέκρουσε ὅλες τὶς πλάνες τῶν Παπικῶν βασιζόμενος στὴν Ἁγία Γραφή, στὶς Οἰκουμενικὲς Συνόδους καὶ στοὺς Πατέρες τῆς Ἐκκλησίας. Ἦταν ἄριστος γνώστης τῆς Παράδοσης καὶ αὐτὸ ἀποδείχθηκε ἀπὸ τὴν ἱκανότητά του νὰ βρῖσκει μὲ εὐκολία τὶς νοθεῖες τῶν Λατίνων πάνω στὰ Ἱερά Κείμενα.

Ὁ **Πάπας Εὐγένιος** θέλησε νὰ συντομεύσει τὸ διάλογο γιατί κανεὶς δυτικὸς θεολόγος δὲν μπορούσε νὰ ἀντικρούσει τὰ ἐπιχειρήματα τοῦ ἁγίου. Γιὰ αὐτὸ ἔκανε τὰ πάντα ὥστε νὰ κάμψει τὸ φρόνημα τῶν Ὀρθοδόξων. Τοὺς στέρησε τὰ ἀναγκαῖα γιὰ τὴ σίτισή τους καὶ μετέφερε τὶς συζητήσεις ἀπὸ τὴν Φερράρα στὴ Φλωρεντία τὸν Ἰανουάριο τοῦ 1439 γιὰ νὰ τοὺς προκαλέσει περισσότερη κούραση. Ἦταν φανερό ὅτι ὁ Πάπας Εὐγένιος δὲν ἤθελε τὴν Ἑνωσὴ ἀλλὰ τὴν Ὑποταγή, τὴν ὑποταγὴ τῆς ἀλήθειας στὴν πλάνη.

Οἱ περισσότεροι κάμφθηκαν ἀπὸ τὸν ψυχολογικὸ πόλεμο τοῦ Εὐγένιου. Σέ συνδυασμὸ μὲ τὴν ὀθωμανικὴ ἀπειλὴ πίεσαν τὸν **ἅγιο Μᾶρκο** νὰ οἰκονομήσει τὰ πράγματα καὶ νὰ δεχθεῖ τὶς θέσεις τῶν Λατίνων. Ἦταν ὅμως ἀνένδοτος. Ἄρνούνταν νὰ δεχθεῖ σέ κοινωνία αὐτοὺς πού προσέθεταν τὸ **«καὶ ἐκ τοῦ Υἱοῦ»**. Ὁ ἅγιος Μᾶρκος ἀναφέρει τὸν λόγο τοῦ ἱεροῦ Χρυσοστόμου: «πρέπει νὰ οἰκονομοῦμε μόνο ἐκεῖ πού δὲν παρανομοῦμε». Αὐτὸ δὲν ἦταν ἐγωισμὸς τοῦ ἁγίου ὅπως τὸν κατηγοροῦσαν ὅσοι

Ὀρθόδοξοι ἦταν φιλοπαπικοὶ οὔτε φονταμενταλισμὸς. Εἶναι τὸ γνήσιο εὐαγγελικὸ καὶ πατρικὸ φρόνημα. Οἱ λατινόφρονες Ὀρθόδοξοι ἐπίσκοποι ὅπως ὁ **Νικαίας Βησσαρίων** καὶ ὁ **Ρωσίας Ἰσίδωρος** γελοῦσαν μὲ τὴν ἀνυποχώρητη στάση τοῦ ἁγίου. Διέδιδαν μάλιστα ὅτι τρελάθηκε. Ὁ Πάπας τὸν ἔκλεισε στὸ δωμάτιό του γιὰ νὰ τὸν πείσει νὰ ὑποχωρήσει. Ὁ ἐπίσκοπος τῆς Ἐφέσου ὅμως ἦταν ἀμετακίνητος: **«οὐ συγχωρεῖ συγκατάβασις εἰς τὰ τῆς ὀρθοδόξου πίστεως»**. Ὁ ἅγιος δὲν ὑπέκυψε οὔτε ἀκόμα στὶς πιέσεις τοῦ φίλου του αὐτοκράτορα **Ἰωάννη τοῦ Η΄**.

Τελικὰ ὅλοι ὑπέγραψαν τὸν Ὅρο τῆς Φλωρεντίας τὸν Ἰούλιο τοῦ 1439 ἐκτός ἀπὸ τὸν **ἅγιο Μᾶρκο**, τὸν ἀδερφό του, τὸν **Ἰωάννη Εὐγενικό**, τὸν **Γεώργιο Σχολάριο**, τὸν **Γεώργιο Γεμιστό-Πλήθωνα** καὶ 3-4 ἄλλους οἱ ὁποῖοι εἶχαν προλάβει νὰ διαφύγουν κρυφά.

Αὐτὴ ἡ ἔκβαση ξάφνιασε τὸν Πάπα στὴν ἀρχή, γιατί δὲν περίμενε τέτοια ἐπιτυχία. Ἀργότερα ὅμως κατάλαβε καὶ ὁ ἴδιος τὸ αὐτονόητο. Ζήτησε νὰ βροῦν στὸ κείμενο τὴν ὑπογραφή τοῦ Ἐφέσου καὶ ἀφοῦ τοῦ εἶπαν ὅτι ὁ Μᾶρκος δὲν ὑπόγραψε παραδέχθηκε τὴν ἡττα του λέγοντας: **«Λοιπὸν ἐποιήσαμεν οὐδέν»**. Προφήτησε ἀκούσια τὸν θρίαμβο τῆς Ὀρθοδοξίας. Γνώριζε ὅτι τὸ σχέδιό του γιὰ τὴν ἄλωση τῆς Ὀρθοδοξίας ἀπέτυχε. Αὐτὸ τὸ κατάλαβαν καὶ οἱ Ὀρθόδοξοι ἀντιπρόσωποι πού ὑπέγραψαν τὴν Ἑνωσὴ ὅταν γύρισαν στὴν Κωνσταντινούπολη καὶ γνώρισαν τὴν ἀποδοκιμασία ὀλόκληρου τοῦ λαοῦ.

Τὸ μήνυμα τοῦ ἁγίου στὴν ἐποχὴ μας

Ὁ ἅγιος Μᾶρκος ἀποτελεῖ ἓνα πρότυπο

για τους Ὀρθοδόξους. Ἀναδείχθηκε Στῦλος τῆς Ὀρθοδοξίας ὅπως εὐστοχα ἀναγράφεται στήν βυζαντινὴ ἀγιογραφία. Τῆ στιγμὴ πού οἱ περισσότεροὶ Ὀρθόδοξοι ἀντιπρόσωποι ὑπέγραψαν τὴν ὑποταγὴ τους στὸν Πάπα, ὁ **ἅγιος Μᾶρκος** κράτησε ψηλά τὴ σημαία τῆς Ὀρθοδοξίας. Κινούμενος ἀπὸ ἀγάπη πρὸς τοὺς δυτικούς δὲν ἀρνήθηκε νὰ διαλεχτεῖ μαζί τους γιατί ἐπιθυμοῦσε διακαῶς τὴν Ἑνωσὴ. Πονοῦσε γιὰ τὸ Σχίσμα τοῦ 1054 ἀλλὰ γνώριζε ὅτι μία ψευδοένωση θὰ δημιουργοῦσε περισσότερα σχίσματα στήν Ἐκκλησία. Αὐτός ἦταν καὶ ὁ λόγος γιὰ τὸν ὁποῖο δὲν διαλεγόταν μόνο ἐν ἀγάπῃ ἀλλὰ καὶ ἐν ἀληθείᾳ. Γνώριζε ὁ ἀσκητὴς ἐπίσκοπος ὅτι ἂν χρησιμοποιεῖται συνέχεια τὸ πρόσχημα τῆς ἀγάπης θὰ φτάσουμε στήν ἀμοιβαία ὑποχώρησιν ἢ μᾶλλον σὲ μονομερὴ ὑποχώρησιν, αὐτὴ τῆς Ὀρθοδοξίας, ἀφοῦ ὁ Παπισμὸς δὲν θὰ ἀρνηθεῖ ποτέ τὸ ἑσφορικὸ του ἀλάθητο. Ὅσοι χρησιμοποίησαν τὴν

ἀγάπη ξεχωρίζοντάς τὴν ἀπὸ τὴν ἀλήθεια ἔπασαν σὲ μιὰ φλύαρη ἀγαπολογία καὶ κάθε ἓνας ὁ ὁποῖος διέσωζε τὴν ἀλήθεια ὅπως ὁ ἅγιος Μᾶρκος εὐκολὰ χαρακτηρίστηκε ὡς **«ἀκράϊο στοιχεῖο»** καὶ τρελός. Σήμερα βλέπουμε ὅτι ὁ διάλογος ἔφτασε σὲ ἀδιέξοδο γιατί γίνεται μόνο **«ἐν ἀγάπῃ»**. Αὐτὴ ἡ ἀγάπη ὅμως δὲν εἶναι χριστιανικὴ. Ἡ ἐμμονὴ στήν ἀλήθεια εἶναι ἡ πραγματικὴ ἀγάπη καθὼς ὅπως λέει ὁ ἅγιος **Ἰωάννης ὁ Χρυσόστομος** ἡ ἀγάπη πού παραβλέπει τὴν αἵρεσιν εἶναι προσχηματικὴ: **«μηδὲν νόθον δόγμα τῷ τῆς ἀγάπης προσχίματι παραδέχησθε»** (ἁγ. Ἰωάννης ὁ Χρυσόστομος). Νὰ προσευχόμεσθε γιὰ τὴν Ἑνωσὴ (ὑπὲρ τῆς τῶν πάντων ἐνώσεως) χωρὶς νὰ ξεχνοῦμε τὰ λόγια τοῦ ἁγίου Μάρκου: **«στήκετε κρατοῦντες τὰς παραδόσεις, ἃς παρελάβετε, τὰς τε ἐγγράφους καὶ ἀγράφους»**.

Γεράσιμος Ἀθανασίου
Θεολόγος

ΤΗΛΕΦΩΝΟ ΑΝΤΙΑΙΡΕΤΙΚΗΣ ΟΜΑΔΟΣ: 6977582800

ΣΤΩΜΕΝ ΚΑΛΩΣ

ΠΕΡΙΟΔΙΚΗ ΕΚΔΟΣΗ ΑΝΤΙΑΙΡΕΤΙΚΗΣ ΟΜΑΔΟΣ

ΙΕΡΑΣ ΜΗΤΡΟΠΟΛΕΩΣ ΠΑΤΡΩΝ

ΕΚΔΙΔΕΤΑΙ ΠΡΟΝΟΙΑ

τοῦ Σεβασμιωτάτου Μητροπολίτου Πατρῶν

κ.κ. ΧΡΥΣΟΣΤΟΜΟΥ

ΙΔΙΟΚΤΗΤΗΣ

ΙΕΡΑ ΜΗΤΡΟΠΟΛΙΣ ΠΑΤΡΩΝ

N. Βότση 34, Τηλ. : 2610-320.602, Fax: 2610-279.533 email: i-m-patron@otenet.gr

ΥΠΕΥΘΥΝΟΣ ΕΚΔΟΣΕΩΝ

Ἀρχιμ. Τιμόθεος Γ. Παπασταύρου

ΥΠΕΥΘΥΝΟΣ ΤΥΠΟΓΡΑΦΕΙΟΥ

Πέτρος Κούλης, Γραφικὲς Τέχνες, Τηλ.: 2610-273.093, email: paulkoulis@gmail.com